

Når kirkeklokkene kimer

Religiøse og magiske trosforestillinger

Av Ronald Grambo

Klokkene ringer for deg

(John Donne)

Kirkeklokkene kimer over by og bygd og kaller til gudstjeneste. De kimer ved dåp, konfirmasjon, bryllup og gravferd. De høres i julen, i påsken og på andre kirkelige høytidsdager. De følger livets og årets rytmer.

I utlandet er det mange som har navn knyttet til klokker. Fra tidlig middelalder har vi for eksempel etterretning om en poet fra Nürnberg som het Georg Glockendon.

Til å begynne med ble klokkene laget av jern eller tinn, senere av bronse. Måten klokkene lød på kunne berette om det var oppfordring om samling til krig og brann, eller det kunne være åpning og lukning av byportene. Forskerne mener at bruken av kirkeklokker ble introdusert omkring år 400 av den hellige Paulinus fra Nola (død 431), og fra det syvende århundret ble de hengt opp i kirkene.

Guillaume Durand, biskop i Mende, død i 1296, vier et helt kapittel i et verk om gudstjenesten (*Rationale divinarum officiorum*) til klokker. Her skriver han at enhver religiøs bygning,

kirke, kapell, kloster osv. har en klokke som en gjenkjenner lyden av. Det gjør at den reisende eller ridderen som har forvillet seg i ukjent terreng, kan orientere seg og muligens finne et sted å overnatte.

Kirkeklokkene som personer

Kirkeklokkene ble behandlet som personer, som om de hadde et eget liv, ja et eget sinnelag og egen vilje. De kunne noen ganger skille mellom rett og galt i følge de gjengse verdier, normer og holdninger som samfunnet fulgte og opprettholdt. De kunne ved ulike anledninger opprettholde og tydeliggjøre visse sosiale og religiøse retningslinjer.

Den første gangen vi hører om at kirkeklokker ble døpt og fikk navn er knyttet til stedet Lobbes (Frankrike). Her ga abbed Folcuin (965-990) ordre til at man skulle lage en kirkeklokke. Den ble døpt, og det nevnes at den hadde en gudfar og en gudmor siden det 12. århundret.

Det fantes kirkeklokker som handlet helt på egen hånd. Alle Romas kirkeklokker klang over denne byen da Gregorius den store ble valgt til pave i 590.

Pave Gregor den store

Når kirkeklokkene lød med en særlig, nærmest sprukken klang, varslet de et snarlig dødsfall.

I Frankrike nektet klokkene å kime, når et barn født utenfor ekteskap skulle døpes. Det var ansett som en stor synd å føde et barn utenfor lovlig inngått ekteskap. Og kirkeklokkene delte øyensynlig samme dogmatiske oppfatning!

Hjemmekjære kirkeklokker

Kirkeklokker kan være hjemmekjære. Det fortelles at enkelte druknet i sjøen hvis de skulle flyttes på, eller de styrtet ned i jorda. Det er tallrike opptegnelser om denne atferden. Hvis klokkene selges, vender de tilbake til sin opprinnelige plass på tross. En sånn uærbødig behandling vil de ikke finne seg i!

I landsbyen Villela i Spania klinger klokken spontant og alene dagen før en ulykke skal inntreffe.

I Norge hadde de begrepet ”feigdarklokker”. Dette var kirkeklokker en hørte midt på natten, eller til tider ikke noe menneske kunne være i kirken og ringe. ”Ei natt i halveitt-tidi hørte Anna Krukberget og borna kyrkjeklokkene ringe så vakkert. Anna var tante til Anton (som lå sjuk). Dei kjende tonane vel og visste dei kom frå Leksvik-kyrkja. Etter ei stund tagna klokkone. Da sa Anna til borna: ”no dør Anton og blir ringt inn i himmelen.” Etterpå fikk de høre at han døde akkurat da.

Det kan tilføyes at når et menneske var feigt, mente en at vedkommende snart skulle dø. Ordet forekommer i det skotske tradisjonsområdet under betegnelsen *fey*, som nok opprinnelig er kommet fra eldre norsk. I eventyret om Følgesvennen hos Asbjørnsen og Moe er det en død person som hjelper helten å overvinne alle vanskeligheter. Til sist må han ta avskjed, fordi himmelens klokker ringer etter ham.

Dødsklokker

I visse engelske middelalderballader omtales dødsklokkene. Når noen er avgått ved døden, er det en spesiell klang som kommer fra kirkeklokkene. I balladen *Sir Hugh* heter det:

*”And a’ the bells o merry Lincoln
Without men’s hands were rung,
And a’ the books o merry Lincoln
Were read without man’s tongue
And neer was such a burial
Sin Adam’s days began!”*

(= Og i alle klokker over glade Lincoln uten menneskehender ble det ringt, og alle bøkene i glade Lincoln

ble lest uten mennesketunge og aldri var en slik gravferd siden Adams dager begynte).

Verset består av såkalte umulighets-symboler (*adynata*). Disse elementene fremhever det selsomme, avstikkende ved gravferden. Klokkene ringer av seg selv, og dette trekket forekommer ellers i tradisjonen også.

I den engelske balladen om den grusomme moren må barnemordersken gjennomgå forvandlinger som straff for sin store synd. Hun blir bl.a. omskapt til en kirkeklokke eller til kolven i en klokke. Perioden for hver omskaping varer syv år. Her kommer det magiske syvtallet inn i sammenhengen.

I en annen engelsk ballade *Willie's Lyke-Wake* (=Willies likvake) fortelles det om en falsk død. Her ringer kirkeklokken til en likvake. Balladen nevner en hovedmann blant ringerne. Dette betyr at det har vært flere om arbeidet.

Kirkeklokkene farer til Roma

La oss ikke glemme den utbredte forestillingen at kirkeklokkene i påskeuken farer til Roma. Denne folketroen er spredd over hele Europa og finnes også i Norge.

Det sies i Frankrike at de bringer med seg gaver til barna når de vender tilbake fra utflukten. Denne trosforestillingen er nok oppstått i et katolsk land, og kan hende er den kommet til oss, mens Norge fremdeles var katolsk, altså før reformasjonen i 1537. Klokken vender tilbake for å feire Jesu oppstandelse og for å la lyden fra den jublende klinge utover landskapet. Denne turen virker lite troverdig på moderne mennesker, men det er grunn til å

formode at folk trodde på dette i middelalderen og senere.

Medisinsk verdi

Kirkeklokkene hadde medisinsk verdi. Man skavet av metallet på klokkene, og dette skulle være godt mot epilepsi og feber. Dette bidro til at barn fikk tenner når de skulle. Dessuten hjalp metallet de fødende, slik at fødselen foregikk uten besvær av noe slag.

Metallet på kirkeklokkene var derfor en slags universalmedisin. I Norge fløy trollkjerringene på sopelime i påsken og skavet av metallet på kirkeklokkene for å bruke dette til sine egne formål. Kirkeklokkene er hellige gjenstander og har derfor en spesiell magisk kraft.

Det var skikk i Norge på langfredag å binde filler rundt kolven på klokkene slik at de frembrakte en dump, lav lyd. Alt skulle være stille denne dagen da Jesus led sin offerdød for menneskeheten. Kyrne ble for eksempel mulbundet for at de ikke skulle raute så høyt. Latter og høyrøstet tale var forbudt og sett på som utekkelig. Denne uken ble kalt "dymmelveckan" i Sverige. Det peker på at kolven frembrakte en lav lyd.

Dåp av kirkeklokker

Dåp av kirkeklokker nevnes for første gang av kirkefaderen Alkuin i det 8. århundret. Presten må jage bort de onde, nifse åndene før selve dåpen kan utføres. Den blir iverksatt før klokkene settes på plass. En kan hevde at kirkeklokkene er urene før dåpen blir realisert.

Slik lyder en kirkelig bønn i denne sammenhengen: "Jeg besverger deg, uhyggelige og urene ånd ved den guddommelige majestets uovervinnelige navn for at du gjenkjenner vårt ydmyke ønske ved Kristi makt, som vi kaller på,

og at du drar bort med en gang fra dette metall som Gud Skaperen skjenker lyd og styrke. Du vet selv at du ikke har bidratt til skapelsen, forsvinn da fra dette (metallet) med dine feil, slik at det kan bli rensset og kan tjene til å ære denne som ved Sitt ord har gjort det som er formet.” (bønnen er her oversatt fra latin)

Her er en annen bønn gjengitt av fader Martène (1654-1739): ”Gjør det slik Herre at lyden av denne klokken kan tjene til å kalle på de troende i vår moder den hellige Kirkes skjød og støte bort vår fiendes anfall, haglens herjinger og stormenes voldsomhet; måtte din mektige hånd stilne orkanene; måtte de skjelve ved lyden av denne klokken og at de flykter ved synet av dette kors som er inngravert på dens sider.” Også denne bønnen var nedtegnet på latin.

Dåpen tjener da til å rensse metallet, eller klokken. Bønnene skal jage bort demonene fra klokken slik at den kan bli brukt i religionens tjeneste. Kirkeklokkene er i seg selv mektige våpen mot de onde krefter i tilværelsen. Det berettes fra Tyskland at djevelen tilvendte seg en udøpt kirkeklokke, men den klarte å rømme fra ham!

Et levende vesen

Kirkeklokken har sitt eget liv og oppfattes som et levende vesen. Det er grunnlaget for at den i det hele tatt blir døpt under kirkelige ritualer og bønner. Kirkeklokkene har sin egen sjel. I og med at kirkeklokkene døpes, blir de Kirkens egen røst, ja til og med Guds egen stemme. Når kirkeklokkene lyder over bygd og by, er det Guds stemme som kaller menigheten til gudstjenesten.

Og gudstjenestene skaper også samhold blant medlemmene av menigheten. Noen klokker kan også tale.

En kirkeklokke i Roskilde forteller at dens stemme er en redsel for de onde ånder.

Man mente at meteorer var utsendt av demoner for å skade folk og fe, og dermed måtte man jage dem bort ved klokkeklangen. Pave Johannes 10. ga omkring år 900 ordre om å ringe med klokkene som forsvar mot torden og lyn. Visse kirkeklokker på kontinentet har riss av de tre vise menn fra Østerland, de fire evangelister, (de var spesielt kjent for å verne mot meteorer), Kristus, engler og helgener. Dette styrket den magiske kraften til klokkene. Noen ganger er innskriftene tydeligvis hentet fra magiske formularer med merkelige tegn.

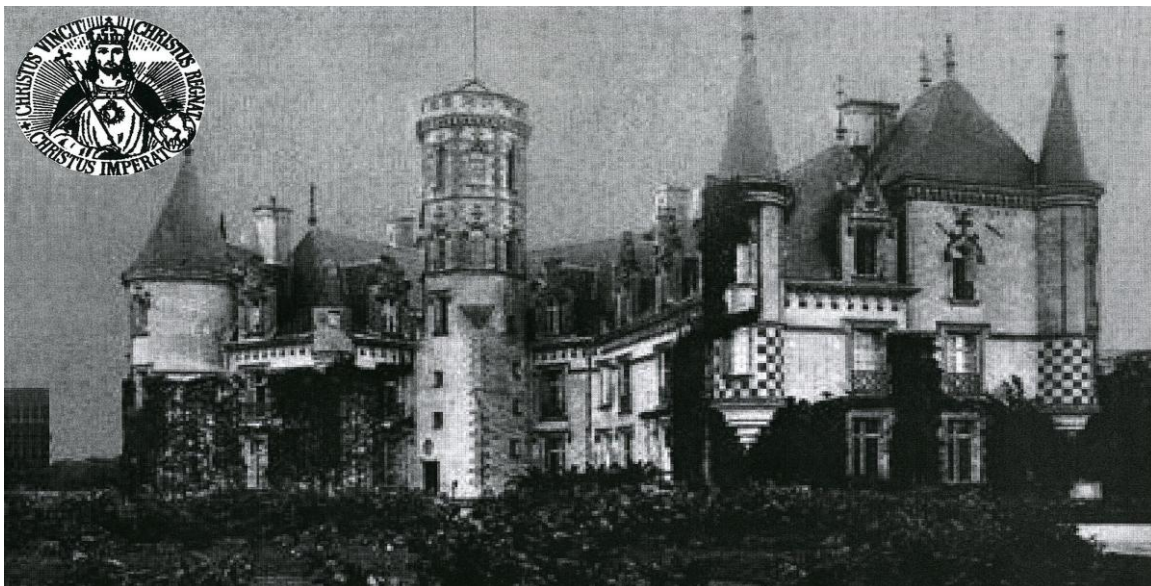
Alfabetet på kirkeklokker

Hele alfabetet eller deler av det finnes på noen klokker. Noen ganger må teksten leses fra venstre til høyre, andre ganger er den speilvendt. Det forekommer pentagrammer (femkanter), som fra førkristen tid var midler mot anslag fra onde krefter.

Små og store bokstaver blandes sammen. Det er full grunn til å formode at bokstavene i alfabetet eller deler av det kan være pekepinner på at det noen ganger kan dreie seg om forkortelser av hele ord.

På en kirkeklokke fra Fontenailles står det: *Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat* (= Kristus overvinner, Kristus styrer, Kristus hersker). Denne klokken er fra år 1202, og befinner seg på museet i Bayeux.

Pilegrimene på vei til Det hellige land anropte Jesus Kristus med nettopp disse ordene. De står for seier, *empirium*. Dette er religionens triade der Jesus Kristus er seierherren.

Chateau de Fontenailles

Det er både hedenske og kristne elementer på kirkeklokkene rundt om i Europa. Når en blander slike elementer sammen, sikrer en seg maksimal styrke av klokkene. Det samme fenomenet finner vi i de magiske formlene mot sykdommer, uvær, trollkvinner osv.

Sunkne byer

Over store deler av Europa finnes det sagn om byer som er sunket i havet. Folk kan ofte høre lyder på stedet der de forsvant i dypet. De hører lyder og ser underlige lys der nede. Menneskene i disse byene er gjengangere som flakker omkring der de ble dratt ned. Noen ganger høres røster som kommer med profetier. Det lyder sanger fylt av glede og lovprisning, men også sorgtunge, klagende toner. Dessuten kan man lytte til kirkeklokkene i dypet.

Et godt eksempel på dette er sagnet om den sunkne byen Rheta og dens tre gloriøse klokker som viser seg årlig som steinblokker på stranden ved Liepsee. En gang mens dette skjedde, lekte flere småjenter i nærheten, og de plasserte dukkeklerne sine på to av steinblokkene.

Da klang en klokke, og de hørte en røst som ropte på dem. Småjentene ble skremte og hentet eldre folk. Da de vendte tilbake, fant de to praktfulle klokker, befridd fra fortryllesen på grunn av de små klærne.

Deretter fulgte en diskusjon om disse klokkene i Brandenburg og i Prillwitz. På legal måte ble klokkene gitt til de rike borgerne i Brandenburg. Men selv om de brukte tyve hester for å slepe bort klokkene, rikket de seg ikke av flekken. En gammel bonde fra Prillwitz, som befant seg på et jorde i nærheten, kom bort til dem og tilbød dem at de kunne bruke hans fire hester. De gikk med på dette forslaget, som de betraktet som en morsom spøk. Uten den minste vanskelighet førte bondens hester bort klokkene til Prillwitz og stanset foran kirken hvor klokkene henger den dag i dag. Det var mange grunner til at byene sank i havet. Men oftest møter man Sodoma og Gomorra-motivet: Innbyggerne blir straffet for sitt utsvevende og gudløse liv. Til dette kommer blasfemiske utsagn, og at folk ikke lenger fulgte Guds bud.

De underjordiske

Det er godt kjent at de underjordiske ikke tåler å høre klangen fra kirkeklokkene. I en oppskrift av eventyret om den syvende far i huset forteller en underjordisk at han måtte flytte fra hjemstedet sitt, fordi han ikke orket å lytte til kimingen fra klokkene.

Det fortelles at bondedatteren Helga var gått inn i fjellet, og døren lukket seg bak henne med et drønn. Presten rådet dem til å låne en av kirkeklokkene og føre den opp på fjellet og ringe med dem den første torsdagskvelden. Dette skjedde. Klokken ble ført opp til merket som faren til Helga hadde hogget med øksen sin og hvor Helga forsvant.

Da mørket begynte å sige over fjellet, begynte de å ringe med klokken. De ringte skiftevis. Så ble det uro i fjellet, og man kunne høre at trollene jamret seg. Endelig åpnet fjellet seg, og ut trådte Helga. Hun løp taus over liene til hjemmet sitt, og her stod moren rede til å ta imot henne. Og hun grep etter dørklinken, men i det samme øyeblikket brast tauet der klokken hang. Den falt ned og ble slått i stykker - og Helga ble borte for alltid.

Presten visste at trollene ikke kunne utholde å høre klokkeklangen, og at de da måtte gi slipp på den bergtatte. Det var torsdagskvelden de begynte å ringe med klokken. Torsdag var en spesiell dag i Norge. Man mente det var halv helg, og man sluttet arbeidet på ettermiddagen allerede. Torsdag kveld var spesiell, fordi da var de underjordiske og annet skrømt ute og fór.

Dessuten anbefaler svartebøkene våre at trolldom burde utøves nettopp torsdag ved midnatt. En kan legge merke til at den bergtatte Helga forholder seg taus. Det var alminnelig tro at hvis den bergtatte brøt tausheten, ville vedkommende aldri kunne komme tilbake til menneskenes verden. Når en skulle drive med magi, var det vanligvis nødvendig å holde munn og ikke si ett ord, og ikke le eller rope eller komme med følelsesladete utbrudd.

Det kan nevnes at Jørgen Moe har skrevet et kjent dikt om denne hendelsen som fant sted på Helgenotra i Heddal. Diktet ender slik:

*”Ak, da svandt den Fagre i et flyktig Nu.
Op sig atter Fjeldet lukked,
Og i Dybets Gab til Gubbens Sjølegru
Atter Dalens Rose dukked.”*

Hellgenotra

Hendelsen må ha etterlatt seg et dypt inntrykk i bygdelaget, for nuten der hun forsvant er oppkalt etter henne.

En annen gang var det en mann ved navn Ola som ble tatt i berg, og han drakk og sloss med trollene. De ringte etter ham med kirkeklokkene tre torsdagskvelder på rad. Da klokken den tredje kvelden sluttet å klinge, satt han i en "huldrekløft" og var ute med hodet. Heldigvis oppdaget en forbigående hva som var i ferd med å skje. Han fikk dem til å fortsette å ringe, ellers hadde fjellet lukket seg over ham, og han hadde forblitt der.

Åse Lunde var blitt bergtatt i sin ungdom. Hun ble truffet mange år etter som en gammel kone i fjellet av en mann som lette etter hester. Hun fortalte ham at hun allerede hadde det ene beinet over gjerdet, da de sluttet å ringe.

Da måtte hun tilbake. Hun kunne ha sluppet fri, om de hadde ringt med kirkeklokkene en stund til.

Det finnes en mengde slike sagn i skandinavisk tradisjon. Et motiv som stadig dukker opp i sånne beretninger er at kirkeklokkene har makt til å rive den bergtatte ut av hendene på de underjordiske. Det er vel slik at mange av de bergtatte i virkeligheten hadde gått seg vill i fjellet, spesielt når tåken lå tett. Andre igjen kan ha falt ned i myrer. Når de som ikke lenger fant veien hjem, hørte kirkeklokkene, fattet de nytt mot og gikk etter lyden.

Det er uten tvil reelle opplevelser som ligger til grunn for mange bergtakingssagn, men disse er utbrodert og tilført trekk fra folketroen.

De underjordiske blir gjerne de som bærer skylden for at folk som ellers

Theodor Kittelsen: De underjordiske

var godt kjente på fjellet, plutselig blir borte og ikke er å finne igjen.

De underjordiske oppfattes ofte som hedninger. Kirkeklokkene som representerer kirken, dens makt, dens normer og verdier, står i motsetning til trollfolket og dets hedenskap. Kristendommen representert ved kirkeklokkene stilles i motsetning til de underjordiske og deres manglende kristentro. En kan også hevde at lyden av kirkeklokkene skilte mellom natur representert av de underjordiske og trollene og kulturen representert av de kristne.

Kirkeklokkene i Norge og Europa for øvrig ser ut som en tulipan. Dette utseendet ble utviklet i midten av det 13. århundret. Klokker som ledd i gudsyndelsen har nok sitt utspring i Orienten, men dette er ikke så godt utredet av forskerne.

Mesteren og hans lærling

Et utbredt sagn handler om mesteren og hans lærling. I den svenske landsbyen Örkeljunga trengte man en kirkeklokke, og av den grunn skrev man en kontrakt med en klokkegyter fra København. Mesteren overlot til sin lærling å utføre dette arbeidet. Denne brukte mer sølv enn han skulle. Da klokken var ferdig, fikk lærlingen, som for øvrig hette Fante, oppgaven å frakte den til Örkeljunga. Der undersøkte de om klangen var riktig. Det var en slags prøvelytting. Denne prøven måtte klokken bestå.

På grunn av den store mengden av sølv som lærlingen hadde brukt, klang den så gjennomtrengende at folk kunne høre den helt til København der mesteren befant seg. Han skjønnte med en gang hva som hadde foregått. Dermed fór mesteren sporenstreks til Örkeljunga. På bygrensen

møtte han lærlingen. Mesteren var så rasende over Fante at han drepte ham. Stedet der drapet ble begått ifølge sagnet ble senere kalt "Fantehåla".

I det øyeblikket mesteren tok livet av lærlingen begynte klokken å klemte av seg selv. Og den fløy til Prästsjön der den sank i dypet. Denne sjøen lå i nærheten av stedet der drapet ble begått.

En klok mann mente at en nok kunne trekke opp klokken ved hjelp av to tvillingokser. Når de forsøkte seg på dette, måtte ingen mæle ett ord, for da ville klokken forsvinne for alltid.

Da klokken hadde kommet til vannoverflaten, overtrådte en av dem forbudet mot å holde seg taus. Han ropte: "Der er den!". Og i samme øyeblikk falt klokken ned på sjøbunnen igjen. Etter dette kunne man ikke dra opp klokken.

Dette sagnet er dokumentert så tidlig som år 1598 av en lærd mann fra Nordøst-Skåne ved navn Herman Chytraeus. Han foretok dette året en vandring og skrev ned på latin alt han så og opplevde. I Örkeljunga skrev han ned dette sagnet. Her viet han noen linjer til sitt opphold i en dyp dal som ble kalt Fantedal.

Her beskrives at den vrede mesteren drepte lærlingen med knortekjeppen sin. Til minne om denne hendelsen laget bøndene en steinhaug som den dag i dag er knyttet til navnet Fante.

Grunnen til at denne lærde mannen i det hele tatt skrev ned sagnet var at drapet ble begått på stedet der herredshøvdingen Åke Hansson falt i slaget mot dansken Tyge Krabbe i året 1510.

Har sagnet noe grunnlag i virkeligheten? Det var vanlig at innbyggerne inngikk en skriftlig kontrakt

med den som påtok seg arbeidet med å lage en kirkeklokke. Det var ikke billig. Og vi vet at innbyggerne i Örkeljunga foretok en innsamling for å kunne betale den som skulle gjøre arbeidet. Lister viser at hver enkelt kunne legge ut 5, 10, 20 eller 30 kroner. I middelalderen var ikke befolkningen stor, og byene hadde få innbyggere. Å anskaffe en klokke ble derfor en stor økonomisk byrde.

Klokkeinnvielse

Klokkene ble innviet ved bl. a. særlige bønner til dette formålet, som vi har omtalt ovenfor. At en skulle tie tilhører folketroen. Det skulle man gjøre ved de fleste magiske handlinger. Motivet opptrer særlig i skattesagn.

Skulle man ha håp om å få opp skjulte skatter fra jordens dyp måtte en holde munn.

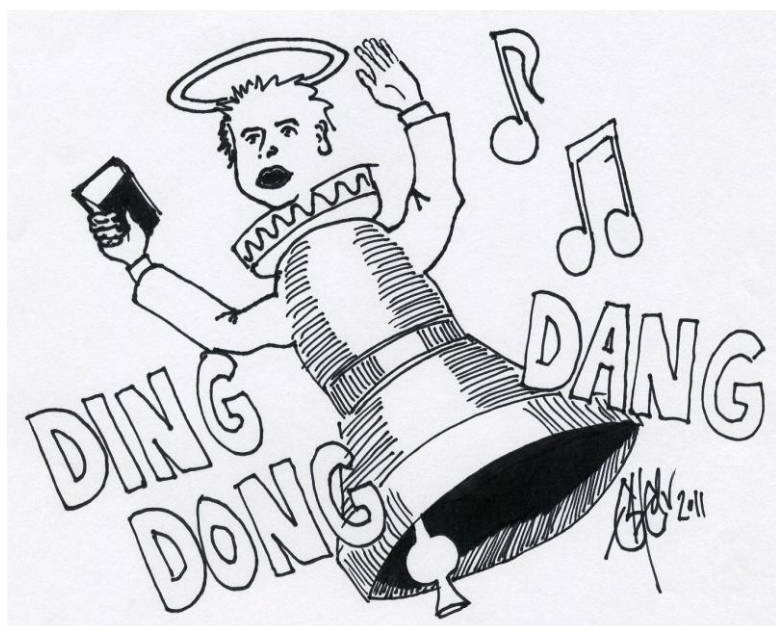
Det var alminnelig prosedyre å lytte til klangen av klokkene for å konstatere om den lød riktig. Denne lyttingen måtte gjøres med største

nøyaktighet. At det måtte brukes tvillingokser tilhører helt og holdent folketroen, og er et fiktivt motiv i sagnet.

Okser er riktignok sterke dyr, men den magiske kraft er knyttet til at de skal være tvillinger. Tvillinger har alltid vært forbundet med magiske forestillinger. Her kommer utvilsomt det sjeldne magi inn i sammenhengen. Det sjeldne har i seg selv supranormal styrke og spesielle egenskaper.

I Sverige forekommer sagnet i et dusin oppskrifter. Det finnes også i Danmark, som må ha mottatt det fra Tyskland hvor det forekommer. Dette er da et vandresagn som kunne bli festet til forskjellige steder.

Flere trosforestillinger om kirkeklokkene er vandregods og er kommet til oss fra kontinentet. Det er ytterst vanskelig å datere mange av oppfatningene og skikkene knyttet til kirkeklokkene. Noen kan være av orientalsk opprinnelse og overført til Europa og kristeliggjort.

”Kirkeklokkeprest” i Erik Henning Edwardsens strek

MERKNAD

Inspirasjonen til denne artikkelen kommer fra professor *emeritus* ved la Sorbonne, Paris, Claude Lecoteuxs innholdsrike oversikt (se nedenfor). En del av det fremlagte materialet stammer fra den.

SELEKTIV LITTERATUR

Baudot, Dom Jules: *Les cloches, étude historique, liturgique et symbolique*. Paris 1913.

Bringéus, Nils-Arvid: Von der Glockensage zum Gemeindewappen. I: Ingo Schneider (hrsg.): *Europäische Ethnologie und Folklore im internationalen Kontext Festschrift für Leander Petzoldt zum 65. Geburtstag*. Frankfurt am Main 1999

Feilberg, H. F. : *Bjærgtagen. Studie over en gruppe træk fra nordisk alfetro*. Danmarks Folkeminder Nr. 5. København 1910.

Fischer, Helmut: Glocke. I: *Enzyklopädie des Märchens. Band 5. Lieferung 4/5*. 1987.

Grambo, Ronald: Nasjonalromantikk, folkeminner og identitet. Noen strøtanker i marginen av et stort tema. I: Berge, Bjørn Magnus Anders Bjørnson: *Skandinavisk vägval. Det framtida norsk-svenska samarbetet*. Stockholm 2008.

Holmbäck, Lars Magnus: Klocka. I: *Kulturhistorisk leksikon for nordisk middelalder fra vikingtid til reformasjonstid. Bind VIII*. Oslo 1963.

Lecoteux, Claude: Cloches et clochettes: croyances et magie. Trykt i *Mélanges pour Ion Talos* 2010.

Maurer, Warren R. G: Sunken City Legends. I: *Fabula Zeitschrift für Erzählforschung* 17. Band. Heft 3/4. 1976

Wimberly, Lowry Charles: *Death and Burial Lore in the English and Scottish Popular Ballads*. Lincoln, Nebraska 1927.

Åmark, Mats: *Sveriges medeltida kyrkklockor. Bevarade och kända klockor*. Stockholm 1960.

Artikkelen er publisert i NFLnytt nr 56, mars 2011.